

‘De echte bijbel voor communicatie vond ik altijd Roger Mehl, een katholieke filosoof uit de Elzas, die filosofische opstellen over communicatie schreef.’

propagandaschool en toen is het de Nederlander J.H. Prakke geworden. Hij is de man geweest die de Duitse literatuur op het gebied van communicatie in Nederland geïntroduceerd heeft. Daar ben ik meer door gevormd dan later door de Amerikanen. Die hebben me nooit zo geboeid. De echte bijbel voor communicatie vond ik altijd Roger Mehl, een katholieke filosoof uit de Elzas, die filosofische opstellen over communicatie schreef.’

Op dat moment werd het vak nog nergens onderwezen. Later was Wageningen de eerste met Voorlichtingskunde, waar de recent

overleden Anne van der Ban een grote rol heeft gespeeld bij de ontwikkeling van het vak. Net als Jozef Kartus in Leiden. Van der Meiden: ‘Het vak zat toen in allerlei andere vakken, zoals theologie en sociologie.’ In 1972 promoveert Van der Meiden op de ethiek van de propaganda. Hij was zeer onder de indruk van de propaganda. Anders dan misschien gedacht komt de propaganda niet uit Duitsland, maar uit Zuid-Afrika. Het maken van beelden van mensen is met name door de Engelsen ontwikkeld in de Boerenoorlogen. Van der Meiden: ‘Aan het begin van de Tweede Wereldoorlog komt de propaganda terug in de spotprenten van de Engelsen. De Duitsers, vooral Goebbels, hebben dat gezien en gretig nageaapt.’ Daardoor is in Nederland het woord propaganda voorgoed besmet geraakt.

Eerste leerstoel

De oprichting van de leerstoel Public Relations aan de Universiteit van Utrecht in 1978 en zijn benoeming als bijzonder hoogleraar is voor Van der Meiden een hoogtepunt in zijn carrière. Het was een belangrijke stap in de ontwikkeling van het vak. Zijn bijvak stond open voor studenten van alle universiteiten en ze kwamen van heinde en verre. Omdat zo'n 600 studenten zijn colleges volgden, vonden ze plaats in de Priëlkerk in Utrecht. En dat ging niet onopgemerkt voorbij. Van der Meiden: ‘Ik herinner me een verschrikkelijke winter, het was januari. Ik was bang dat ik met die sneeuw helemaal niet in Utrecht zou komen, maar ik kwam er wel. Een aantal studenten uit Rotterdam heeft toen op alle

grote stations van de spoorwegen laten omroepen: ‘De colleges van Van der Meiden gaan gewoon door!’ Rotzakken!’ De colleges waren zo populair volgens Van der Meiden omdat mensen zagen dat ze die kennis nodig hadden in de beroepen die ze voor ogen hadden. Het waren toegevoegde vakken om het functioneren te versterken. Die populariteit bleek een paar jaar eerder al toen Van der Meiden samen met een aantal anderen aan de wieg stond van de oprichting van de heao's Communicatie. Een groot moment en een tweede mijlpaal in de carrière van Van der Meiden. Voorlichting bleek toen trouwens aantrekkelijker dan public relations. Die laatste leed onder zijn Amerikaans aandoende imago van vlotjes en goedkoop, aldus Van der Meiden. Toen hij na 22 jaar hoogleraarschap in 1994 met emeritaat ging, was het vak helemaal onder Amerikaanse invloed gekomen. Niet zonder gevolgen: ‘Ik vind dat de uitstraling van voorlichters en pr-mensen te goedkoop, te snel is geworden. Vroeger had je doordenkers, zoals Erik Denig en Jan Mastenbroek, die de kracht hadden om hun vak zes meter van zich af te zetten en goed te bekijken. Dat ontbreekt een beetje. Maar nu ben ik een beetje aan het zeuren als een oude man.’

Om raad verlegen

Het afscheidscollage van Van der Meiden had als titel Om raad verlegen. En dat was niet voor niets, want de diepte van het vak zit hem in de raadgeving. Van der Meiden: ‘En ook in het ethisch profiel van mensen, die dapper genoeg moeten zijn om “nee” te kunnen zeggen tegen hun bazen, bedrijf of organisatie.’

Het vak is vandaag de dag erg diffuus geworden, vindt Van der Meiden. Zo diffuus, dat er geen lijnen meer te trekken zijn. Maar terug naar waar we vandaan kwamen en van het vak weer een specialisatie maken van andere vakdisciplines vindt hij geen oplossing: ‘De waarde van het vak zit hem in het vertalen van dat wat je weet naar wat je moet doen. En die gave heeft niet iedereen.’ ●

Taboe- doorbrekend

In mei 1976 opende het Nijmeegse Café de Plak haar deuren. Tegendraads, roldoorbrekend en emanciperend. Daar stond De Plak voor. Al snel werd het café overgenomen door het personeel. Sindsdien is het een collectief café waarin formele hiërarchie is afgeschaft en iedereen evenveel te vertellen heeft. Structuren doorbreken die mensen onvrij maken, zo luide en luide de doelstelling van het collectief.

Zo was De Plak het eerste Nijmeegse café waar homo's openlijk zichzelf konden zijn. Ook buitenlandse werknemers (toen nog gastarbeiders) voelden zich er thuis, net als de Syrische vluchtelingen van Heumensoord die de afgelopen maanden met open armen zijn onthaald. Daarnaast waren er potten, krakers en Afrikaanse trommeelaars. En eens in de maand was de kelder het domein van pedofielen die bijeenkwamen om problemen rond hun geardeheid met elkaar te bespreken. De medewerkers van toen vonden dat ze daar ook voor moesten openstaan. Afgelopen week is het veertig jarig bestaan van Café de Plak groots gevierd. Aanleiding voor de kranten uitvoering te schrijven over de heilige huisjes die er omver werden geschopt. Telkens werd gememoreerd aan de pedofielenavond: een ongemakkelijk onderwerp, nu zou niemand het in zijn hoofd halen deze mensen binnen te halen! Gegeven het taboe werden aan de pedofielen van weleer opmerkelijk veel woorden gewijd. Al gauw werden de verhalen groter, kregen vreemde associaties de overhand en werd gespeculeerd over pedofielenfeesten die indertijd zouden hebben plaatsgevonden.

Interessant was de reactie in een radio-interview van een van de oud-medewerkers, nu werkzaam voor een organisatie tegen seksuele uitbuiting van kinderen: ‘Ik weet niet zeker of kinderen die misbruikt worden per se zoveel opschieten met het taboe op pedofilie. Ergens een taboe van maken wil immers niet zeggen dat het probleem verdwijnt. In plaats daarvan gaat het ondergronds en verliezen we het zicht er op.’ Ruimte bieden aan een praatgroep voor pedofielen was misschien zo gek niet. Meer algemeen is het aan te bevelen in gesprek te blijven, ook, of misschien juist over ongemakkelijke zaken die het daglicht slecht verdragen. Het is mooi te merken dat (oud-)medewerkers van Café de Plak hier nog steeds een lans voor breken. ●

**Al gauw
kregen vreemde
associaties
de overhand**

Auteur
Noelle Aarts, Hoogleraar
Strategische Communicatie
aan Wageningen Universiteit
en aan de Universiteit
van Amsterdam (Logeion-
leerstoel)

foto
Leontine van Geffen-Lamers

Newsdesk: alle media-aandacht in één oogopslag

Newsdesk is de complete media monitoring en analyse tool van LexisNexis, die het mogelijk maakt om online en offline bronnen eenvoudig te doorzoeken en analyseren.

Met Newsdesk kan je:

- ✓ Marketing- & communicatiecampagnes optimaliseren.
- ✓ Je mediamonitoring-bereik vergroten.
- ✓ De reputatie van jouw merk managen.
- ✓ Berichten en trends ontdekken.
- ✓ Media-analyses uitvoeren en in overzichtelijke infographics presenteren en delen.

www.lexisnexis.nl/newsdesk
020 485 3456